

I ďáblům jest to místo strašlivé

Ta velká granátová jablka se v ruce trhovce moc neohřála. Z pyramidy červených plodů mizela jedno za druhým, jediným řezem ostrého nože je mladík křupavě půlil, vkládal do stolního lisu a energickým pohybem páky drtil. Obnažená rubínová jádra se měnila v hustou šťávu stékající po stěně sklenice jako temná krev. Nad palestinským Rámalláhem zapadalo slunce, ulice voněla kořením a kardamonovou kávou, z čajoven se linul šum mužských hlasů a medové aroma vodní dýmky. Na loudavou pouť noční oblohou se vydal půlměsíc.

Když zamračenou střední Evropou táhne pršivec a předvánoční šálení uzavře pakt s honem za plným špajzem a vypucovaným kvartýrem, nastává dobrý čas pro výpravu do Svaté země. Tak tady to všechno začalo, řekne si v Betlémě, na břehu Galilejského jezera či ve starém Jeruzalémě poutník ze země, kde „ježíšmarjá“ volá lid většinou jen v okamžiku, kdy mu zpod pokličky utíká přihříváný guláš. Není v Jeruzalémě člověka, který by nevedl rozhovor s Bohem, poznamenal kdysi rodák z Hradce Králové a slavný jeruzalémský občan Viktor Fischl. Někteří vrhají v boží tvář otázky jako kameny, další prosí o splnění snů, jiní se bouří a reptají. Každý chce něco jiného. O tom, že je Jeruzalém městem divů a zázraků, byly popsány celé knihovny. „Můžete projít svět křížem krážem, zhlédnout kterýkoli kout Země, ale kdo na vlastní oči nespatril Jeruzalém, jako by nikdy nepřekročil práh domu,“ píše Mika Waltari.

Jarek Nohavica vkládá papír s tužbou do škvíry ve Zdi nářků, Alphaville se pro Jeruzalém modlí za setkání s tou, která jim dá lásku. A Martin z Kochemu pokleká v roce 1698 v kapli Božího hrobu: „Ten hrob Pána Ježíše má takovou jakousi nadpřirozenou moc, že žádný, buď křesťan, neb pohan, bez veliké hrůzy na něj patřiti nemůže, než když někdo do toho místa vchází, taková hrůza jej hned obchází, že mu vlasy zhůru vstávají. Netoliko pak samým lidem, nýbrž i ďáblům jest to místo strašlivé, neb kdyžkoliv před hrobem Pána Ježíše v posedlých tělech zaklínání bývají, tak hrozně řvou a se třesou, jako by před jeho soudnou stolicí stáli.“

Letošní úroda granátových jablek je sklizena. Ovoce, které dalo název smrtící zbrani, se vrší na hromadách na tržištích. Na kardamonové ulici Rámalláhu si už brzy nechám zas vymačkat sklenici krvavě rudé šťávy a představovat si budu, jaké by to bylo, kdyby ve Svaté zemi padala s hluchým zuchnutím do horkého písku jen ta úžasná jablka...

René Kočík

Obsah:

úvodník

René Kočík: I ďáblům jest to místo
strašlivé__2

próza

Erik Framboise: Berg__4_10

Tom Odpad: Svět za záclonou__10_16

poezie

Jakub Chrobák: * * * __16

Petr Odehnal: * * * __17

Helena Sládková: * * * __17,21

překlady

Dimitrij Grigorjev: Moje první žena__18_21

Emil Brumaru: * * * __22_23

vzpomínky

Ladislav Štěpánek: Dvě letní vzpomínky
na kamarády, kteří už nejsou mezi
námi__24_25

Mojmír Trávníček: Podzimní den__26_29

recenze

Martin Lukáš: Život doopravdy__29_31

Kontaktní adresy:

Pavel Kotrla
Bystřička 267

756 24

<http://kotrla.com>

pavel@kotrla.com

Knihkupectví Malina

Dolní náměstí 344

755 01 Vsetín

tel.: 571 419 531

knihkup@vsnet.cz

TEXTY, literární čtvrtletník, číslo 52, ročník XIV.,
šéfredaktor: Pavel Kotrla, vydavatel: Knihkupectví Malina,
redakce: Jiří Hrabal, Jakub Chrobák, René Kočík,
Dalibor Malina, Martin Škabraha; registrace MKČRE 13264,
internetová adresa: <http://www.inext.cz/texty>
Nevyžádané texty nevracíme ani neelektorujeme.

ERIC FRAMBOISE

Berg

Eric Framboise žije v Dijonu, František Berka, Berg, ve Vsetíně. Jsou dlouholetými přáteli. Navštěvují se, dopisují a hrají spolu podivnou hru. Společné zážitky zaznamenávají, interpretují a domýšlejí. Oba nám dovolili do svých textů nahlédnout. Zajímavým způsobem spolu korespondovaly a hlavně potvrzovaly hloubku jejich přátelství. S jejich svolením jsme trochu část těchto textů upravili a propojili, protože se nám zdálo, že nabízejí téměř povídku. F. Berka doporučil, aby autorství výsledného textu bylo připsáno Francouzovi. Tak také činíme.

-red-

Když jsem se loni po měsíci stráveném u přítele Berga ve městě V. vrátil domů do Dijonu, ze všeho nejvíce jsem si připomínal rozhovory s Bergem u jednoduchého zahradního stolku skromné hospůdky v nenápadné, zalesněné části města, ve kterém žil. Rozhovory, tak jako obvykle, byly zhusta přerušované dlouhým mlčením, způsobeným spíš než čímkoliv jiným mým uchvácením krajinou a vlídnou Bergovou přítomností. Na zážitek s Noir, dívkou či ženou, kterou si pro sebe Berg nazval francouzsky tak, aby jméno korespondovalo s obsahem příběhu, jehož byla hlavní postavou, ale snad částečně také proto, aby mě ve svém příběhu alespoň náznakem uctil, nevzpomněl ani jednou, třebaže příběhem, který s ní prožil, byl ovládán a spoutáván stále, jak se mi téměř po roce v dlouhém textu úhledně a uvolněnou rukou suverénního psavce napsaného dopisu, zaslaného do Dijonu, vyznal. Přitom prostým, ale podivně rozeklanými city nasyceným příběhem s Noir mohl vyplnit chvíle našeho vzájemného mlčení, které mu jako mému hostiteli musely připadat místy přece jen jako okamžiky ztracených příležitostí. Pokoušel se obhájit jejich ne zcela ztracený smysl banálními otázkami, s nimiž se ke mně obracel: „Co je s tebou? Není ti dobře? Nejsi unavený? Nenudím tě?“ A opravdu. Jak mimořádnou příležitost tehdy ten čas utopený v zeleni a v sotva slyšitelném arpeggiu uspořádaném chvějícími se listy blízkého bukového lesa nabízel dvěma téměř šedesátiletým přátelům! Dvěma postavám všedního život-

ního představení, které seděly naproti sobě a občas si kradmo pohlédly do očí, seděly naproti sobě a vzájemně se snažily vyčíst z tváří a drobných detailů rukou, pohybů a gest proměny, které s nimi udělal čas od posledního setkání ve Francii.

„Noir už bude provždycky patřit k tomu nudnému úseku mé cesty do zaměstnání, k oběma variantám té cesty, chodníkům po obou stranách řady sídlištních bloků, které jsme spolu mnohokrát procházeli a které tak dobře znáš,“ psal mi Berg ve zmiňovaném dopisu. „Až po mnoha opakovaných tichých a mlčenlivých míjeních s Noir na cestě do mého obchůdku poblíž náměstí jsem silně pocítil trapnost okamžiků, kdy se lidé navzdory všem svým chutím a záměrům stávají známými, a přesto zarputilým mlčením a uhýbavými mimickými projevy dávají najevo, že jsou si navzájem lhostejní.“ Tady Berg odbočil, jako by chtěl jítřit mou netrpělivost dovědět se víc z jeho intimního života, a začal poměrně dlouze popisovat optické proměny nudně rovného tratuáru a jeho světelné charakteristiky v různých ročních dobách. Což jsem docenil až v závěru jeho dopisu, kdy jsem musel přiznat, že vylíčené světlo a barvy skvělým způsobem oživovaly Bergem jemně naznačované, snad ale spíše nevědomě skrývané a utajované city. „Jednoho dne zrána jsem Noir pozdravil tím spolehlivým všedním českým přáním dobrého dne, přání ale zůstalo bez odezvy,“ pokračoval Berg. „Neodpovídala ani v následujících dnech. Čekal jsem na její odpověď.“ A pak jako by Berg ztratil nad sebou kontrolu. Nikdy mě doposud nezasvěcoval do svých utajených představ, nepopisoval obrazy, které by snad alespoň náznaky měly připomenout jeho city, měly prozradit jeho touhu. A najednou jsem překvapeně četl tato slova: „Byla to krásná žena. Na podzim a v zimě vystupovala z šera nebo temnoty, a to za jakéhokoliv počasí z hmoty probouzejícího se dne jako socha, vždycky bez pokrývky hlavy, vědoma si krásy a hřejivé působivosti svých dlouhých zvlněných tmavých vlasů, s neurčitým výrazem ve tváři, kterou oživovaly velké tmavé oči. Její klidná a jakoby měkká, vyrovnaná a poměrně rychlá chůze (podle mých předpokladů a propočtů měla být od našeho setkání za osm minut na svém pracovišti, v tom jsem se nemohl mýlit, velká budova na konci sídliště v tomto směru nabízela

jedinou příležitost, a to jí zbývalo projít nece-
lých tři sta metrů rovné, dlážděné cesty ne
vždy úhledně upraveného suchého chodníku;
byl v pozdním podzimu a zimě často pokry-
tý zmrazky nebo vrstvami rozbředlého sněhu,
které ztěžovaly chůzi) ji činila nezaměnitelnou.
Denně, s výjimkou volných dnů, se na konci
dlouhé cesty vynořovala jako stín přecházejí-
cí v temnou skvrnu. Jen pomalu, jak jsme se
k sobě přibližovali, vznikala pečlivě prokresle-
ný portrét přitažlivé ženy, pravda, poněkud ro-
zechvělý mým dlouho zadržovaným očekává-
ním..." Měl jsem zvláštní dojem, který se po-
tvrzoval v následující, ještě odkrytější části tex-
tu jeho dopisu, plné nezastíraného erotické-
ho napětí, že si Berg pro sebe zcela neobvyk-
lým způsobem buduje zvláštní soukromý pří-
běh lásky nahrazující chybějící kus svého vlast-
ního, ne zcela naplněného, reálného života.

„Myslel jsem na Noir stále. Dokázal jsem
si vybavovat a dotvářet její obraz u počítače,
při běžných každodenních činnostech, vypl-
ňovala mé volné dny, intenzivně jsem prožíval
její přítomnost po probuzení, šťasten při po-
hledu na hodiny, jejichž ručičky nabízely ješ-
tě pár minut příjemného pobytu v zajetí tepla
vyhřátého lože před nezbytnou sérií ranních
procedur před odchodem do práce, a před
oním setkáním očekávaným stále s větší inten-
zitou koncentrace na detaily, jež přicházely ja-
koby zhloubi snů a tajuplného místa zrodu ci-
tových koláží; už jsem nesledoval pouze vzdá-
lené a pak přibližující a zostrující se kontury
její postavy, její tmavou a za každého počasí
vždycky jakoby upravenou hřívu vlasů, díval
jsem se na její nohy, díval jsem se, jak klade
chodidla na nový, dokonale vyrovnaný chod-
ník, soustředil jsem se na zvuky, které zane-
chávají její kroky v těch podivných ránech, kte-
rá dokázala dokonale skrýt všechno, co s její
existencí nesouviselo, které posouvaly jindy
krásnou, probouzející se přírodu do rozost-
řené části obrazu; s jistým rozechvěním jsem
postupoval pohledem po jejich nohou vzhů-
ru, až tam, kde čisté linie přecházely do stínů
a záhybů a kde se moje léta musela tak tro-
chu stydět za to, že připomínají něco, na co už
měla spíš zapomenout, v nejhorším případě
alespoň tajit. Vždyť už tady tělo, které se pře-
ce jen začalo skromným způsobem ohlašovat,
nezaručovalo téměř nic z té krásné harmo-
nické samozřejmosti jeho bezchybné a měk-
ce plynoucí koexistence s duší, uvažováním

a představami náležejícím mládí a jeho neohraničené otevřenosti vůči času a strhujícímu víru událostí plných dokonalých obrazů utvářených hebkostí a vůněmi dívčí kůže...Vzpomínáš?" A pak mi Berg plaše sdělil: „Jednoho dne mi na můj pozdrav odpověděla. Bylo to překvapivé a ohromující. Zdálo se mi, že hlas přináleží k jinému tělu. Jako by nepatřil ženě, kterou jsem poznal, kterou jsem si zpočátku vysnil a vytvořil. Její hlas byl poměrně vysoko posazený, jemný a plný nedefinovatelného tajemství, jakési něhy vypuštěné vstříc ránu, probouzejícímu se dni, která však zůstala napůl cesty zavěšená mezi stromy, dusící se v jejich tmavé zeleni; přes zvláštní lehkost, kterou hlas asocioval, vlekl za sebou podivný stesk, snad prozrazoval jakousi bolest či lítost, která ulpívala na chladných předmětech v prostoru a zvýrazňovala jejich šed' a nevýraznost. V následujících dnech se mnohé změnilo. Z mých denních rituálů se stal sled nepředvídatelných setkání střídajících se s marnými očekáváními. Jednoho dne jsme se setkali v obvyklém čase na obvyklém místě, následujícího dne jsem Noir marně vyhlížel; začal jsem ji vyhledávat, střídal jsem cestou do práce chodníky podél jedné i druhé strany sídlištních bloků, občas jsme na sebe s Noir znenadání narazili při průchodech pěšinkami mezi jednotlivými domy spojujícími obě hlavní cesty podél obytných bloků a s pozdravením jsme se rychle míjeli..."

Četl jsem dychtivě Bergův dopis v naději, že mi Berg prozradí příčinu proměn v setkávání s Noir, která jeho životu doposud, zdálo se, dodávala na zajímavosti a naplňovala jeho dny něčím mimořádným a nevšedním, utvářela příběh, který jsem si pro sebe banálně pojmenoval Bergova poslední láska. V poslední třetině dopisu se konečně objevila prostá a jakoby v chvatu napsaná slova: „Jen jednou jedinkrát jsem potkal Noir mimo naši cestu a v doprovodu jiné osoby. Šla přes náměstí našeho města v doprovodu starší paní, s níž měla Noir evidentně podobné rysy tváře. Tušil jsem, a dnes už to vím. Byla to její matka. Docela dobře jsem ji znal. Kdysi navštěvovala můj obchod pravidelně, pak návštěvy náhle přestaly. Po delším čase, to jsem ještě o existenci Noir nevěděl, jsem starou paní potkal samotnou, zešedivěla, v její tváři se usadil trvalý výraz smutku. Prožila, jak mi vyprávěla, rodinnou tragédii. Na nevléčitelnou nemoc jí zemřela pětiletá vnučka. Paní ztratila zájem o svět, život

i příběhy jiných. V knihách i v reálném životě. Matkou pětileté holčičky byla Noir. Naše první setkání mimo naši cestu, na náměstí, předcházelo onomu setkání s Noir, kdy jsem poprvé od ní slyšel odpověď na můj ranní pozdrav. Prostřednictvím staré paní se tak setkal tragický osud Noir s mým všedním, civilním osudem." Aniž by blíže osvětlil svá další rozhodnutí, Berg stroze pokračoval: „ Začal jsem z domu odcházet do zaměstnání, ve kterém jsem byl nakonec sám svým pánem, později, až v sedm hodin. Zcela spontánně jsem dospěl k rozhodnutí, že bych svým reaktivně poklidným osudem neměl urážet těžký osud Noir. Tímto rozhodnutím jsem chtěl obětovat to, co mi v té době bylo opravdu drahé. Zvolil jsem cestu mezi sídlištními bloky mimo tu zázračnou, na níž jsem denně potkával Noir a na níž se moje nynější, klikatá, nepřehledná, mnohokrát v nejrůznějších úhlech lomená cesta napojovala až někde v její poslední části. Do obchodu jsem přicházel v 7 hodin 20 minut. Noir, přepokládám, že tomu tak bylo, dále míjela dům, ve kterém jsem na sídlišti bydlel, kolem 6. hodiny 50. minuty, kdybych se býval kdykoliv vyklonil z okna bytu ve druhém poschodí, jistě bych ji v úzkém průzoru mezi domy uviděl procházet. Ze strany a z větší části zezadu. Nikdy jsem to neudělal. Pokoušel jsem se vyloučit Noir z podivného karnevalu vlastních představ, které dlouho utvářely neustále se aktivující, proměňující a doplňující se celek, jenž začal hrát v mém životě úlohu magnetického pole, k němuž směřovala většina mých myšlenek provázených znovunalezenými pocity, které, zdálo se, jsem už dávno zapomněl. Byla to moje poslední, tentokrát už jen platonická láska?" Tak se nakonec moje banální pojmenování Bergova příběhu spojilo s jeho osobním přiznáním, které, jak jsem Berga znal, dříve než dostalo psanou podobu, muselo projít jeho rozzechvělým nitrem jitřeným s přibývajícimi léty prohlubujícím se studem.

Od Bergova přiznání uplynuly více než tři měsíce, od mého posledního návratu z městečka V., ve kterém jsem v Bergově společnosti strávil nezapomenutelný týden dokonalého vzájemného porozumění, necelý týden. Když jsem Berga při své poslední návštěvě doprovázel do jeho obchůdku, společně jsme několikrát procházeli cestou, na které se zrodil příběh o Noir. Když jsem odeče-

tl 10 minut z času, ve kterém jsme odcházeli z Bergova bytu, mohl jsem si představovat takřka přesně všechny pro Berga rozhodující okamžiky vzrůstajícího citového napětí a obraz dvou postav přibližujících se k místu, kde se měly potkat. Na jejím počátku Berg hluboce vydechne a vykročí s pohledem upřeným do vzdálených míst perspektivou se zužujícího chodníku. Po necelých padesáti metrech Berg patrně spatří, jak se ze sotva znatelné zákruty chodníku vynoří souměrná postava Noir. Má zpočátku podobu skvrny takřka splývající s okolím. Bergův dech se zrychluje a bleskově pomyslí na vlastní posazení hlasu při pozdravu a jen na desetinu sekundy znejistí při pomyšlení na možnost, že mu hlas při pozdravu ostudně přeskočí. Pak se Berg k Noir přiblíží na vzdálenost, kdy si není zcela jistý, zda už má pozdravit, ale učiní tak, pomyslí si přitom, že to snad bylo příliš brzy, Noir mu odpoví jistým a čistým, skoro dívčím hlasem, Berg zavčas očima uniká jejímu pohledu, dvěma zrychlenými kroky mine ženu, kterou přece už tak dlouho touží spatřit zblízka, zhluboka vydechne a teprve pak pravděpodobně zaslechne křupnutí drobného kamínku pod botou, nevýrazný ale známý, skoro domácí zvuk odvede jeho pozornost jinam. Berg se zklidní a zřetelně pomalejší chůzí pokračuje v cestě. Během několika sekund přichází k místu, kde se spojují oba chodníky lemující obě strany sídlištních bloků a nedaleko něho se na spojený široký chodník ze strany napojuje skoro venkovská, spěchajícími obyvateli sídliště spontánně vytvořená pěšina zkracující přísné a často mechanicky neuváženě volené umělé chodníky stroze a jakoby neúčastně na sebe navazující. A právě na tomto místě jsem se při své poslední návštěvě městečka V. s Bergem zastavil, tušil jsem, že toto místo je pro celý příběh klíčové, že toto místo poté, co se rozhodl obcházet každodenní očekávaný obraz Noir stranou, Berg nemíjel jen tak. Bylo to jediné místo, kde ještě mohl Noir spatřit jako siluetu, jako skvrnu, jako podnět rozehrávající sled příjemných, třebaže teskných emocí. „A spatřils ještě někdy potom Noir?“ zeptal jsem se Berga. Oba jsme věděli, co ono „potom“ znamená. „Musím se přiznat, že od chvíle, kdy jsem nemohl čekat na setkání s Noir, čekal jsem každý den na chvíli, kdy se ocitnu na tomto místě. Odtud, jak vidíš, lze přehlednout obě dlouhé a přehledné cesty, chodníky

podél bloků. Těšil jsem se, že jednou se ohlédnu zpět a na některém z nich znovu uvidím Noir tak, jak jsem ji znal. Jednoho dne, není to dlouho, jsem se na tomto místě zastavil, několik sekund předstíral okamžik krátkého vydechnutí, nejsem už přece nejmladší, a tak toto krátké přerušení chůze nemohlo vyvolat žádnou mimořádnou pozornost případných kolemjdoucích, kterých tady ostatně bylo vždycky hodně málo. Otočil jsem se a v dálce jsem ji uviděl. Stála trochu bokem, ruce měla zvednuté, lokty do stran a dlouhými štíhlými prsty modelovanými jenom v mých představách, ve skutečnosti jsem viděl jen dvě světlejší skvrny dlaní, si vzadu spínala vlasy, které se mi zdály být delší než obvykle, ale stále to byly krásné tmavé vlasy..." Tady se Berg odmlčel a já jsem pochopil, že tento opožděný obraz nepatřil k Noir. Byl to Bergův trochu zoufalý pokus uzavřít svůj příběh lásky věčným gestem ženy, který úporně odolává vanutí času. Najednou jsem měl pocit, že procházím starou známou ulicí v Dijonu, kterou jsem měl z celého města nejraději. Že procházím rue de Verrerie, kde existenci pomíjivých obrazů krásných dlouhonožých žen a exotických mulatek s letně odhalenými, do bronzoza opálenými zády zadržují a do věčnosti ukládají staré středověké hrázděné domy.

TOM ODPAD

Svět za záclonou

Dokouřil jsem svou třetí ranní cigaretu a věděl, že je nejvyšší čas stihnout Martina. Veškerá jména níže uvedená jsou smyšlená, protože svět za záclonou je jako Belgické Kongo. Jsou tam jakoby lidé, ale přitom nejsou. Nemám ponětí, jak se jmenují, a sám pro sebe jim dávám jména. Někdy je měním. Mají i přezdívky, které si třeba něčím vysloužili. Třeba Župánek. Chlápek z třetího patra naproti. Nikdy nevstává před desátou a pak se vždycky dlouho prochází po bytě v rozhaleném županu, z kterého mu trčí velké bílé panděro. Jiné přezdívky jsem časem upravil. Například Papuče. Čtyřicátnice někde z trojky nebo pětky, která pokaždé, když prošla ulicí, tak vypadala pěkně nasraně. Nasraná Papuče jsem jí říkal. A pak jsem ji viděl, jak na rohu briskně svojí černou kabelkou složila chlapa. Nevím, co

v ní nosí, ale chlápek to schytl přímo na ucho a skácel se na chodník jak podřatý. Papuče odkráčela středem a ani se po něm neohlídla. Dokonalé K. O. Od té doby je to Kabelka.

Martin byl člověk, který v osm třináct procházel mým světem s pudlem na vodítku. Byl přesný jako švýcarské hodinky. Nikdy se nepozdil, nikdy nevynechal. Znuděně táhnul čokla za sebou a bylo mu jedno, že ten chce čuchat a obchcávat rohy. Martin prostě šel. Pes chvíli běžel před ním, pak se zastavil, očuchal kandelábr a zvednul nohu. Vtom ho Martin předešel a vodítko přestalo stačit. Nekompromisně ho strhnul za sebou uprostřed oblouku.

Bylo osm jedenáct. Přijel jsem k oknu a nakouknul ven. Stará Horáčková se o berlích vybelhala z protějšího vchodu. Jak ji nenávidím! Dlouho jsem jí vymýšlel jména. Čůza Stará, Mrtvola, Čtyřnožka, Belhavá Můra, Sprinterka. Nakonec je z ní Horáčková. Největší zlo k nám nepřichází ve skrytých podobách a s tajnými jmény. Je v nás. Je mezi námi a jsou to Novákové, Patočkové a ta svině Horáčková.

Zatočil jsem zadní kola až k radiátoru a trochu se naklonil, abych líp viděl. Na rohu se objevil Martin. Podíval jsem se na hodiny. Přesně. Šel svým stále stejným pomalým krokem. Už rok a pět měsíců. Přistěhoval se sem odněkud, kde za sebou na jiné trase vláčel svého psa od tři čtvrtě na osm do osm patnáct, aby se vychcal, posral chodník a nalokal olova. Naproti šla nějaká dívka. V krátké sukýnce, s taškou přes rameno. Nohy jí kmitaly rychle a její sukně jen stěží stíhala to tempo. Nohy měla krásné a bylo na ní vidět, jak je přesvědčená o své dokonalosti. A taky zasraně mladá. Mládí, co sežralo svět a myslí si, že všechno je pro ně a o něm. Koho zajímá nějaké zkurvené mládí? Těch pár let, kdy nic nebolí a každá kniha musí být o vás? Kult mládí a jeho blbosti. Štíhlé nohy a nezkažené zuby. Kluci co jsou hezcí a neumí lízat kundu. Holky, co o orgasmu četly jen v časopise.

Kdepak. Přímo naproti bydlí Mrdna. To je taky přezdívka. Zkoušel jsem vymyslet lepší, ale ta samice mě prostě vždycky dokáže odrovnat. Když se prochází ve spodním prádle po kuchyni, se svými báječnými prsy, napařenými v podprsence a přetékaajícími na všechny strany. Někdy stačilo, aby se objevila i v tepláčkách a tričku. A když se převléká, to už je jasné, že držím ptáka v ruce. Jo, člověk se z nutnosti naučí spoustě věcí. Já to zvládám za tři

minuty, než si stihne v ložnici sundat blůzku a podprsenku a vzít noční košili.

Zpátky k Martinovi. Odtrhnul od té dorostenky psa, který ji očuchával. Škoda, že šla tak rychle. Bylo by moc fajn se dívat, jak jí občůrává lodičky. Jak by se na to asi tvářila, nádhera jedna úžasná! Tak mě napadá, že je docela nefér, že Martinův pes nemá jméno. Říkám mu pes. Nebo Martinův pes. Co třeba Helmut? Nebo Cyril? To taky není špatný.

Usrknul jsem z hrnku kafe, které jsem měl v klíně. Martin mizel z mého záclonového světa a ulice osiřela. Zapálil jsem si čtvrtou cigaretu a čekal na Horáčkovou, až se vrátí z nákupu. Obvykle jí to zabralo pětadvacet minut. Docela dobrý výkon na bábu chromou o berlích. Jak já ji nenávidím! Můj hněv a soužení je Horáčková. Vždy, když ji vidím belhat se z rohu ulice. Vždy, když se po deseti metrech zastaví, aby si odpočinula. Je to, jako by mi do žebber vráželi nůž. Ať si ty tupci mladí skotačí, ať si magor Karel v podvečer ve sportovním proběhne ulicí a za chvíli nazpět celý zpocení. Ať si kolem chodí tisíce chlapů a vesele si poskočí. Ale ta oberlená zrůda, o dvou nohách vlastních a dvou hliníkových! Prý kolo byl největší vynález lidstva. Nenávidím svá čtyři kola. Nenávidím Horáčkovou, která se plazí do kopce se svýma belhavýma nohama!

Zazvonil zvonek. To může být jedině poštačka. Otočil jsem kriplkáru a vzal to ke dveřím. U linky jsem odložil hrnek a rozjel to do předsíně. Musela to být poštačka. Věděla, že mi to trvá, a tak ani nezvonila dvakrát. Otevřel jsem dveře. Stála tam v té šílené modré uniformě. Velikánskou prdel nacpanou do tesilek, které byly obtažené i na masivních stehnech. Vyžilá peroxidová blondýna, která měla aspoň metrák.

„Dobrý den.“

„Dobrý den, pane Vít. Nesu vám důchod.“

„Jasně. Chcete to podepsat? Už aspoň něco přidali?“

Podávala mě papíry a tvářila se všelijak.

„Myslím, že je to pořád stejný.“

„Doprdele, to si z té almužny na nějakou děvku nenašetřím!“

„Nezačínajte s tím, pane Vít!“

„Vždyť je to pravda, ocas mi stojí jako kůl a ruku mám už taky chromou, jak si ho furt honím. Potřeboval bych si zamrdat a z té žebračenky na kurvu nezbyde!“

„Možná kdybyste tolik nekouřil a nepil...“

„Paní Vránová, nechcete si zašukat? Sice jsem kripl, ale péro mi stojí jak lednický minaret.“

„Vy jste ale prase!“

„A taky umím báječně vylízat kundu. Parádně bych vám roztáhnul rukama tu vaši obrovskou prdel...“

„Jste dobytek! Dejte to sem!“

Vytrhla mi podepsaný papír a vrazila mi peníze do ruky. Pak už jsem viděl, jak se jejích sto kilo nese ze schodů. Zavolal jsem za ní.

„Kdybyste si to rozmyslela, víte, kde bydlím. Jen od půl osmé do osmi se dívám na zprávy!“

Vytočil jsem kolečka a musel trochu zabrat. Přední kola jsem už měl za prahem, a tak jsem to musel vzít s rozjezdem. Zabouchnul jsem za sebou dveře.

Zasraná Horáčková! Svině chromá se belhá o berlích. Ale belhá. SAMA. Odjel jsem k záchodu. Nebudu vyprávět, co je to za obstrukce se vychcat. Stejně to nikoho nezajímá. A pak okno. Svět za záclonou. Hodiny, dny, měsíce. Zním každý odřený parapet. Každou utrženou špaletu. Každý závěs. Zním všechno za tím záclonovým světem. Zním to a není to pro mě. Je to Belgické Kongo. Je to prokletí, nenávisť, zoufalství.

Chcete číst něco jiného? Tak přepněte kanál. Já ho taky přepnu. Zůstal jsem zaparkovaný v chodbičce. Z rozepnutého poklopce jsem ho vytáhnul a s představou obézní pošťačky si ho vyhonil. Když to na mě šlo, přetáhnul jsem si předkožku dopředu a tu kůži pevně stisknul prsty. Všechno semeno tak zůstalo uvězněné mezi žaludem a kůží a já získal čas najít kapesník. Do toho jsem potom všechno vylil z chabnouceho údu. Jeden obvykle nestačil. Musel jsem vzít druhý, abych se měl čím utřít. A potom s nákladem touhy k záchodu a všechno spláchnout.

Dojel jsem k ledničce. Vytáhnul pivo. Poslední. Ještěže dneska přijde Jarda. Jarda je moc hodnej kluk. Pracuje v obchodě na rohu a dvakrát do týdne mi nosí nákup. Něco mu za to dávám, ale stejně je to od něho moc milý. Aspoň že se člověk může trochu nalít. Skončil jsem zase u radiátoru s výhledem na ulici a minuty pozoroval prázdnou ulici, dokud nebyla prázdná i láhev.

Zazvonil zvonek. Na Jardu je to moc brzo. Kdo to může být? Dojel jsem ke dveřím. Stála tam ta malá brunetka shora. Dlouhé vlasy

jí splývaly na ramena, měla tričko a volné kalhoty. V pantoflích.

„Dobrý den, pane Víte. Já jsem vaše sousedka. Bydlíme nad vámi.“

„To já vím, znám vás.“

Čuměl jsem na ty její báječné kozy a tu nádhernou prdel, kterou jsem viděl jenom trochu z boku, ale i tak to stálo za to.

„Já jen, že jsem vás ještě nikdy neviděla...“

„A kde byste mě asi tak mohla vidět? V seriálu o svalnatých kriplech, co to nevzdali a dokázali se s tím porvat?“

Dvakrát přešlápla.

„Mám na vás takovou prosbu. Chtěli bychom přestavět koupelnu...“

„Víte, že moc hezky křičíte, když šukáte s manželem?“

Zrudla.

„To... to je tak slyšet?“

„No kurva že jo! A když jste si před čtrnácti dnama přitáhla ty dva ožralý nadržence, tak to byl teprve bengál!“

Udělal krok zpět. Usmála se. Tak jaksi křivě a nevěrohodně.

„Potřebuju k tomu souhlas sousedů. Jako že souhlasíte s tím, že budeme dělat nějaké stavební úpravy.“

„To bude taky pěkej rámus, co mladá paní?“

Podala mi nějaké papíry a tužku. Vzal jsem to do ruky a jen přelétl pohledem.

„No rozhodně ne větší než, když řvete nabodnutá na dva ocasy.“

„Můžete mi to prosím podepsat ... tady dole...“

Trochu se ke mně naklonila a já jí kouknul za tričko.

„Asi by manžel nebyl rád, kdyby věděl, co se tu děje když je pryč.“

„Co prosím?“

„Co kdybyste mě třeba aspoň vykouřila? Když ležím, tak ani není moc poznat, že mám nohy k hovnu.“

„Co si to dovolujete?“

Vrazil jsem jí ty podepsaný lejstra.

„Tady máte ty posraný papíry a běžte třeba do hajzlu!“

Vzala si to z ruky a ještě tam přešlapovala.

„Kurva! Nic neřeknu, vždyť je mi po tom hovno.“

Koutek úst jí cuknul. Jakoby to měl být úsměv. Úsměv z donucení. Zoufalý úsměv.

„Nashledanou.“

Otočila se a šla po schodech nahoru.

„Jen se klidně na kripla vyserte! Zase ho dva roky nevidíte!“

Ještě se zarazila na mezistupni.

„Dva roky?“

„Jo, kurva! Už dva roky a tři měsíce poslouchám, jak nade mnou hekáte a honím si u toho ocas. A poslouchám vaše podpadky na schodech. Táhněte si, kam chcete! Já půjdu zase do své prdele! Koho zajímá jeden zmrď na vozíku! Běhejte si v těch svejch zasranejch kramflíčkách po schodech a o půlnoci křičte: Vraž mi ho ještě do zadku!“

Praštil jsem za sebou dveřmi. Záclonový svět se dál odvíjel. Já seděl v kolečkovém křesle a pozoroval ho. Co jiného. Pozorovat. Snít. Nedoufat. Není v co. Ať už přijde Jarda. Ať mi donese chleba, jabka, pivo a cigára. Řekne pár slov. Mimo svět za záclonou jsou dva lidé. Poštačka, která mi nechce dát a jednou za měsíc mi donese důchod. A Jarda, který mi dvakrát do týdne nosí obživu a důchod odnáší.

Nechcete tohle číst? Nečtěte. Mám povídat o kvetoucích loukách a blbých krásných holkách? Nic z toho není. Je jen svět za záclonou, poštačka, Jarda a Horáčková, kterou nenávidím.

Ať už, kurva, přijde Jarda! Pivo. Jediné pivo, co jsem měl, je dávno pryč. Chodí až kolem čtvrté. Vráťím se k oknu. Co jiného. Horáčková už naštěstí z domu nevyleze. Můžu koukat a čekat. Při čekání čas plyne zvláště. Pomalu, líně. Pořád stejně. Jestli je život čekání na smrt, pak dobrou chuť. Člověk může JÍT do kina, JÍT na nákupy, JÍT do práce, ZA-JÍT na fotbal, do hospody. SKOČIT si na koncert nebo si JÍT ZATANCOVAT!

Kurva!

A tak čekám. Jarda zvoní. Mám ho rád.

„Ahoj Jardo.“

„Dobrý den, pane Vít.“

Jde dovnitř. Pokládá nákup na linku a ukládá věci, kam patří. Za ta léta už to zná. Rovnou mu беру jedno pivo a otvírám ho. Dívá se na mě.

„Dneska nemáte moc dobrou náladu co?“

„Ale hovno. Vždyť je to pořád stejný!“

„Víte, to je tím, že jste tady pořád tak sám.“

„Ještě nějaká rada, juniore?“

„Vám to nevadí?“

„A co mám jako dělat?“

Ukládal věci, já na něho koukal a ucucával piva.

„A co syn s dcerou?“
„Nasrat! Ti chcápci na mě serou jak na placatej šutr!“
„To se za váma ani občas nestaví?“
„K čemu jim je mrzák? Mají mě u prdele. Ani za pohlednici jim na vánoce nestojím!“
„Víte... možná...“
„Co jako?“
„No kdybyste nebyl tak nesnesitelnej, tak by za váma občas někdo přišel.“
„Jdi do hajzlu! Ty za mnou taky chodíš jenom proto, že ti za to dávám ty zkurvený prachy. Jinak by ses na to mohl pěkně vysrat, otravovat se se mnou.“
Mlčel. Doskládal věci do ledničky a zavřel ji.
„Máte tam nějaký jogurty. Byly v akci, tak jsem vám vzal tři.“
Zapálil jsem si a cucal pivo. Otočil se a šel ke dveřím.
„Jardo!“
„Ano?“ Zaseknul jsem ho přede dveřmi.
„Jseš hodnej kluk.“
Pokýval hlavou. Pak se otočil a zavřel za sebou dveře. Seděl jsem tam a koukal na ty zavřené dveře. Pak jsem zajel do kuchyně. K radiátoru. K oknu. K tomu světu za záclonou.

Tom Odpad (*1976) - vydal dvě novely, soubor povídek a básnickou sbírku, e-book Ženy na inzerát (www.zenynainzerat.webnode.cz).

JAKUB CHROBÁK

SRPEN

Metud se boří rukou do země:
„Voní tu babička,
ta, která bydlí v hrobě.“

Prosím tě,
aspoň na pokoji nech
to malé, ušmudlané robě!

JEŠTĚ NE, BOŽE.

Takový list
a uprostřed léta.
Na tenké niti visí
nad ním plný strom.

Vychrstla z vrchu
zvonovina světa -
ještě ti světlo trochu křísím:
„Metude, okamžitě dom!“

PETR ODEHNAL

Kloboucké stalagmity

Tři kapky
pomalu
tuhnoucí
na pomešším stalagmitu.

Lesklá a vlhká přítomnost.

A dlouhé dozrávání k mýtu.

Borošín

(Dráha presidenta Masaryka, 6. 6. 2009)

Vagón motoráku
co hodinu
hobluje protějšší stráž.

Jak člunek
tká
tuto sobotu.

Žena s dětmi

všichni spí na pravém boku
u sebe

uléhám k nim
do řady
na sny

HELENA SLÁDKOVÁ

* * *

Postarší suchary
Zapíjím čajem
Takhle já po ránu
Spokojím se s málem
S kostelem si povídám
S duchy tančím v noci
Někdy tu potkávám i
Netopýří oči
Jó takhle po ránu
Vystačím si s málem
Slavím že jsem přežila
Do hostiny s čajem

Helena Sládková (*1983) – žije v Ostravě, vystudovala filozofii, věnuje se kresbě portrétů a aktů pastelem.

DMITRIJ GRIGORJEV

Moje první žena

- Vstávej. Už je jedenáct. - Slyší v polospánku hlas Táni a cítí, jak z něj zvolna klouzá přikrývka a bere mu zbytky tepla.

- Ne. - Nikola se jí snaží povalit (podařilo se jí posadit a proto stáhla přikrývku). - Ležme.

- Už musíš jít.

- Proč? Dneska v rádiu vyhlásili stávku vleže. Všichni jsou ve svých postelích.

- Nemáme rádio. Vstávej. Čekají tě v práci.

Její hlava leží Nikolovi na rameni, takže cítí na tváři její dech.

- Mám rádio v hlavě, - říká, když už se konečně probudil a prohlíží si strop.

- To není správné rádio.

- Právě že to nejsprávnější. Všichni leží.

- Vypni ho a vstaň. Myslím to vážně. Podívej na hodiny.

- Co bych na nich viděl. Všechno mi řeknou v rádiu. Poslouchej. Ne, přitlač sem ucho.

Přidrží si Táninu hlavu u hrudníku a napodobí tón hlasatele:

- Moskevský čas spánku. Kdo stojí, ať zalehne, kdo leží, ať usne.

Pak se převalí. Nikolajova dlaň sklouzne po jejích zádech a protáhne se mezi nohama.

- Tomu, kdo neuposlechne příkaz našeho rádia, - pokračuje a cítí, jak se Táňa posouvá, aby se k němu přitiskla, - budou uzavřena ústa.

Hbitě přikročí ke zmíněné proceduře. Táňa zpočátku jeho polibkům uhýbá.

- No tak, vstávat... - odsekne, ale nohama tiskne jeho ruku.

Vtom se objevíme já a moje manželka. Čtu jí tento úryvek, zatímco ona visí na hrazdě posilovacího zařízení, které jsme koupili pro děti, ale nakonec jaksi skončilo v „dospělém“ pokoji.

- Máš to tam jakési lemry, - říká - co oni vlastně dělají?

- Ted' nebo vůbec?

- Vůbec.

- On dělá u počítačů, a ona tak.

- Právě že „tak“. Nevidím žádné obrazy.

Žena zlehka seskočí na podlahu a já zatím přepisuji poslední repliky, abych z Nikolaj a Táni udělal ještě větší lemry.

- Dobře, vstaň první.

- A když vstanu, co potom?

- Potom se stane to samé. Tak vidíš, vstávat nemá smysl.

Erotická scéna sjíždí o tři řádky níž. O deset vteřin děje, o minutu psaní.

Manželka přistoupí ke mně. Nadzvednu jí tričko a lačně líbám pupík.

- Pupík je jak oko, - cituji spisovatele Arkadije Bartova, - má rád něhu.

Nijak na to nereaguje a pokračuje v přerušném rozhovoru.

- Nemáš tam žádné obrazy. Jiný nahodí pár slov a... Obraz. Neříkám, že musíš psát „Byla překrásná“, ne. Stačí...

- Dobře, - skočím jí do řeči. - Tak poslouchej. Moje první žena byla zrzavá. A navíc pihovatá. Nos jako zobák. Bydlela na chatě dva domy od naší a bylo jí osmnáct let. Mě taky, ale byl jsem mladší. Daleko mladší.

- Žádný obraz. - říká manželka. - Nevidím ji. Pojď si vypít kafe.

- Dobře, - na to já, - tak napíšu povídku, kde budou samé obrazy. Za půl hodiny.

- Napiš, - protáhne se ona, - ale tak, abych je uviděla.

- Jenom řekni, o čem.

- O lidských vztazích. O lásce.

- Ale konkrétněji. Celá literatura je o lásce.

- O první lásce.

A píšu:

„Zašla jsem se vykoupat
do jezera Bajkal
jen jsem šaty sundala
už jsi na mě makal.“

Tohle zpívá Serjoga zvaný Dýně, zavalitý, s kulatým obličejem, ale za přezdívku nevděčí svému vzhledu. Prostě jeho příjmení zní Dynin. Rozladěná kytara, žluté přezrálé červnové slunce. A pod nohama propasti, hluboké jak podsvětí. Na dně je mrtvý les, čas od času stromy uloví větvemi neopatrné plavce a vracejí je až za několik dní, bílé, nafouklé a oblepené bahnem, stejně mrtvé jako les. Voda v jámách nikdy nekvete a je průzračná do několikametrové hloubky.

Na břehu sedí: Alka, Serjoga, Dáša Zrzka, Serjoža Cucflek, Igorek, Fed'a Kyselý, Dimka a Nikola.

Ten samý Nikola, kterému se na začátku mého vyprávění nechtělo vstávat a Táňa z něj stáhla peřinu. Do toho rána zbývá ještě deset let života. A do Táni jedenáct žen.

Můžu je vyjmenovat:

Alka,

Nataša,
Světa,
Vika,
Markelyč (ne, Nikola nezměnil sexuální orientaci, Markelyč byla přezdívka velice milé a křehké dívky jménem Nataša, byla to už druhá Nataša v jeho životě),
Lena,
Alla, ale jiná,
Nataša třetí,
Lena,
Ira,
Alena, která se ve skutečnosti jmenuje
Lena,
a, nakonec, Taťána.

Z tohoto seznamu je vidět, že jméno Natálie se objevuje třikrát, Leny jsou také tři a Ally dvě. Není pochyb, že jméno Jelena je velice rozšířené, ale Nataša a Alla! Provedl jsem menší statistický výzkum a objevil jednu zákonitost: jestli má člověk dostatečný počet sexuálních partnerů (komu se tato slova nelíbí, může je nahradit výrazy milý, žena, muž a podobně), pravidelně mezi nimi převládá jedno nebo dvě jména (bez ohledu na jejich výskyt v populaci). Jedna z mých známých měla mezi osmi milenci šest nositelů jména Michail, a jiný dotázaný se dvakrát oženil s Alinou a potřetí s Alisou!

Možná, že mimořádně citlivému psychologovi by podobný seznam stačil, aby si představil obraz Nikolaje. Já sám ho vidím dost zřetelně: jak na břehu lomu, tak o deset let později, v posteli s Táňou.

Na co myslí, když tak sedí na břehu? Na nic ušlechtilého - bojuje se svým tělem. Všichni jeho přátelé kromě Alky jsou už ve vodě, jenom ona stále sedí vedle něho a ramenem se dotýká jeho ramene. Ach, kdyby nebylo té blízkosti, která mu přináší tolik sladkosti a tolik trápení!

- Pojd'me, - říká a táhne ho za ruku, ale on se nemůže narovnat, sedí s koleny přitisknutými k břichu, protože mu stojí.

- Běž napřed, já hned přijdu, - odpoví a snaží se, aby jeho hlas zněl unaveně a smutně.

- Koljo, Alko, co je s vámi! - volají z vody.

„Co to děláš? Lehni, prosím tě! Nikoho nechci! Studená voda! Studená voda! Ech, ty potvoro!“ - ale ani myšlenkové úsilí Nikolaj, ani detailně vyvolávaný dojem studené vody nepomáhají, pořád mu stojí.

Tehdy, deset let před známostí s Táňou, to byl jeden z Nikolajových problémů. Zabývat se onanií se mu zdálo jaksi nesprávné a zvrácené, energie nenacházela žádné vybití a vztyčovala jeho úd v nejméně vhodnou dobu a na těch nejméně vhodných místech. Například v divadle, filharmonii, prostředcích veřejné dopravy. Nebo při vyučování (Nikola právě odmaturoval a postoupil do prvního ročníku vysoké školy). Často to nesouviselo s žádnými erotickými fantaziemi. Nikolaj mohl myslet, na co chtěl, úd se zvedal bez souvislosti s jeho myšlenkami, ovládaný jen temnými proudy podvědomí.

Alka nechá Nikolu na břehu, zavrtí boky, kráčí po molu a s mocným odrazem skočí do vody. Líbí se sama sobě a ví, že se líbí i Nikolovi.

Mně se taky líbí, ale moje první žena se bude podobat Dáši - zrzavá, pihovatá, s ostrým nosem. Pocit prostoty a světla.

Nikola si zakryje oči a představuje si průzračnou a chladnou hlubinu, kde mezi větvemi mrtvých stromů proplovají zlatě se lesknoucí ryby.

- Vstávej. Už je jedenáct. - Slyší v polospánku hlas Táni a cítí, jak z něj přikrývka pomalu sklouzává a bere s sebou poslední zbytky tepla.

Z ruštiny přeložil Jakub Grombříř

HELENA SLÁDKOVÁ

Plním svou lednici
Plním své spíže
Doufám že nechybí NIC...

Až je celé naplním
Já pochopím že
Už konečně nechybí NIC...

Všechno pak budu mít
Ve svých temných spížích
V noci před lednicí
Budu se já plížit

Už se těším na hojnost
Obklopenost VŠÍM
Jenom ať mě nenapadne
Že to všechno sním!

EMIL BRUMARU

LÁSKA NEVYZNANÁ Zdárně

ve středu opět jsem byl v lékárně.
Tu smutnou lékárnici,
sensibilní, pendantskou, snící
nesměle žádal jsem o paragon.
Tiše vzdychla inkoustovkou pišíc,
tiše vzdychla zjevně bez příčiny;
jen inkoustovou psala paragon!
Lehce jsem zakašlal a řek' pardon...

Podzimní píseň

Na velkých vahách mírně rozkmitaný,
v marném podzimu, který ztratil spád,
neschopen milovat již bez papírů,
já, který nedokážu krásně psát

a do duše si kapu oleje,
stáčené tajně, i hluché bujóny,
pro míče plesnivějící v okapech
odmítám dětinsky dál hledat tóny!

A které sladké vědmě bych moh' psát?
Mlhy k mé hrudi přikládají ucho...
Obálky zalepené bílkem vajec,
lampy se bortí jako jemné echo.

Amnézie

jestli vezmeš blůmu modrou
a vysvlékneš ji nadobro,
objevíš v ní docela
maličkého anděla
s očičky jahodovými,
pod křídly topolovými,
pak již zapomeneš na vše...

Elegie

ó, dávné, drahé letní kuchyně
zas cítím delikátně o polednách,
obklopuje mě smutek, avšak líně
mé dětství navrací se jako ve snách:
nové koření, pepř na plechu pražen,
spící ryby, jež přikryl mléčný sos,
krocani ve vlastní šťávě celou noc
spějící k nekonečné harmonii,
houby jak parapлата krajkováná,
očička jiker, každé z nich jen zírá,
válená těsta mocně nadýmána
naprosto nadpozemsky zhovadila

i šnečí vejce sladce plačice
i nebeské omáčky, křehké šunky,
když duše touží nořit se do hořčice
nad čajníky, jež eminentně věncí
v proměně dané čaji zářícímu,
klesá v pompézní průzračnou esenci
podstaty věcí v růžovém odstínu!

Píseň

Bylo k večeru. Ještě mohla
povolat svoji duši zpátky?
Tančící na zesláblých nohách
prachu se stěží dotýkajíc.
Kotníky lehce vibrovaly!
O ně teď rosa pečovala,
mezi vánky, stromy a hady,
zlomila se a pousmála,
než přijde namáhavá dohra,
ze střípků paprsku ji tušíc.
Bylo k večeru. Ještě mohla
povolat zpátky svoji duši.

Dopis Şerbanu Foarţovi

Jen sedět doma zase
a bohatýrsky brázdit
v široširých atlasech
bezrybné oceány,

kde jemných poledníků
černě pronikat se daří
tak jako mořským vlkům
už v nejútlejším stáří.

Na Póly stále myslet
po celá dlouhá léta,
hledat své Eldorádo
po všech vulkánech světa.

Na plachetnicích bílých
přivázet zlatou třtinu
nesoucí těžké viny
v Kříže Svatého stínu.

Domů se vrátit zase,
až veskrz budou známy
v široširých atlasech
bezrybné oceány.

z rumunštiny přeložil Tomáš Vašut

Emil Brumaru (*1939) je rumunský básník
a spisovatel.

LADISLAV ŠTĚPÁNEK

Dvě letní vzpomínky na kamarády, kteří už nejsou mezi námi

Další letní ráno – slunce se prodírá žaluziemi, na obzoru je zase horký den. Krátké váhání je rychle zaplašeno: co tady – v bytě? Letmý nákup na cestu. Otázka kam je rychle vyřešena: karlovické údolí s možností osvěžení ve štěrkáči mezi Novým Hrozenkovem a Karolinkou, lidově zvaným „Balaton“. Přibalit plavky a něco ke čtení; blízkost přehrady v Karolince Stanovnici připomene hřmotnou postavu Jana Válka – tak tedy jeho verše. Chvilce čekání u okna, tiše překapává káva (hlučící strojky dnes nevyjely do ulic), sbírka veršů láká k otevření...

Krátký úsek mezi Janovou a Hovězím je cyklistickou lahůdkou, která se jede co nejpomaleji: nezregulovaná pěšina mezi stromy podél řeky, sluníčka na hladině, ztišená zákoutí chladivého stínu... Zbytek čehosi, co nenávratně mizí! Stezku nahrazuje asfaltový pás pro hltače kilometrů; lze v té rychlosti zahlédnout čápa černého, který se právě zvedá z řeky?

Balaton, konečně. Rozpálený, chvějící se vzduch nad asfaltem střídá stín několika stromů na březích štěrkáče. Voda je příjemně studená a dává pozapomenout na pálavu cesty. Pohodlně usazen v trávě sahám po verších, ale do uší se dere ryčná muzika (muzika?, spíše kreténský lomoz!), dotírající od skokanských můstků přes břehy štěrkáče. – Chvilí odolávám, ale není úniku! Předzvěst mnohamilionové investice, která má vytvořit z tohoto místa „atraktivní rekreační oblast“. Zanedlouho se tady bude vybírat vstupné – je jisté, že jsem zde naposledy...

Házím věci do batohu a po chvilce rozhodování – přece mi to nezkazí den! – vyrážím do Stanovnice, snad tam naleznu kýžený klid. Údolí se otevírá, zvuky hlavní silnice se vzdalují a najednou jsou zde chvíle, kdy neslyším nic jiného, než vlastní zrychlený dech. Zastavuji, zrcadlo hladiny čeří vítr... Opouštím cestu a sotva znatelnou pěšinou stoupám nahoru, nad přehradu. Pěšina se občas kroutí po vrstevnici a zastavuje se u skupiny buků – a já najednou vím, že Jan tudy chodíval: „mí šedí slonové pňů...“

Otáčím se a otevírá se mi úchvatný pohled do údolí: klidné zrcadlo hladiny přehrady odráží neopakovatelné panoráma hor. Tady Jan, mikrobiolog, který se staral o kvalitu pitné vody, cizeloval své verše s pečlivostí doktora přírodních věd. Otevírám knihu, občas přečtu verš a pohled zase bloudí údolím – a uvědomuji si, jak silně je tady, v této krajině, Jan ve své poezii vepsán. „Rozkřídli se pták na trnce plané...”

Cestou zpět sjíždím v Halenkově z cesty směrem k řece a hledám zátočinu, kde jsme s Petrem před mnoha lety prožili u vody jedno prázdninové odpoledne, na které se nezapomíná. Petr Kocurek, teoretický fyzik, patřil k širšímu okruhu přátel sdružujících se kolem knihkupectví Dalibora Maliny.

Usedám na kámen v řece a ochlazuji si nohy; bylo to tady? Na rozdíl od přátel kolem knihkupectví jsem Petra znal od mládí; dodnes vzpomínám na jeho zářivou inteligenci – prorokovala se mu velká budoucnost (udělal ale tu osudovou chybu, že se po studiích vrátil domů a svůj obor už nikdy nedělal!), především to byl dobrý kamarád. Jak málo toho zůstane v paměti a přitom jsme spolu po několik let bývali skoro každý den! Spali jsme spolu ve stanu při jakémsi školním výletě a v průběhu jedněch prázdních jsem za ním zajel na kole probrat pár astronomických novinek.

Rodiče mne poslali k řece – křik dětí mne úzkou cestičkou mezi vrbičkami přivedl k zátočině s písčítým břehem, kde se bavila místní omladina. Listovali jsme s Petrem novou knihou o souhvězdích letní oblohy, chvílemi jsme se koupali, když tu přišly dvě dívky: Petr vyskočil a za všeobecného smíchu (i „postižených“) chytil děvčata za ruce a ještě oblečené je zatáhl do vody... Takto si ho chci pamatovat: mladého, plného síly a elánu, s budoucností.

Tu zátočinu dodnes hledám, snad abych to místo zalidnil svými vzpomínkami; ale je to téměř již 40 let – okolí se změnilo a zvlášť po povodních.

aluze.cz

revue pro literaturu, filozofii a jiné

<http://aluze.cz>

MOJMÍR TRÁVNÍČEK

Podzimní den

Někdy v roce 1996 jsem dostal z Brna pozvání na prezentaci nového vydání Prvních světél Jakuba Demla, které jsem opatřil doslovem. Moje naivita z pozvánky nevyrozuměla, že se s mou přítomností ode mne zároveň žádá úvodní projev. Naplno mi to vyjevil až v Brně dr. Mazáč, který mě vyzvedl na nádraží a taxíkem dovezl do Knihovny Jiřího Mahena. Bez přípravy a bez papíru v ruce jsem se necítil schopný vyslovit před početným publikem ani větu. Naštěstí jsem mezi hosty uviděl Ludvíka Kunderu a svěřil jsem se mu se svou nesnází. Projevil vzácné pochopení jako člověk zvyklý řešit podobné situace. Okamžitě jsme se domluvili, že ho pouze uvedu a předám mu slovo a on mne v mém kmotrovském posláním zastoupí. Uklidnil jsem se a po uvítání jsem poděkoval organizátorům za důvěru a představil místo sebe kvalifikovanějšího „náhradníka“.

Ludvík Kundera tam tehdy bez přípravy spatra přednesl vynikající analýzu Demlových Šlépějí, které chápal jako jádro jeho díla a nejvýznamnější odkaz české literatury, na který lze všestranně navazovat. Svůj brilantní proslav založil a doložil na zkušenostech s přípravou výboru ze Šlépějí, který okolo roku 1968 chystal pro brněnský Blok; jeho vydání po srpnové invazi Husákova normalizace nepřipustila.

Když potom po nezbytných formalitách program pokračoval jako volná beseda, uplatnil se Ludvík jako výborný vypravěč a udržoval pozornost publika po dlouhou dobu tak, že nikdo předčasně neopustil knihovnu. V proudu pestrého a zajímavého vzpomínání se zastavil také u nepříliš vzdálené příhody z návštěvy v Novém Hrozenkově. O prázdninách pravidelně trávil nějaký čas na chatě manželů Straňákových ve Velkých Karlovicích, kteří byli příbuzní jeho manželky Jiřinky. Z jejich chaty Na Kasárni se vypravili hřebenovou túrou na Kohútku a sestoupili údolím Vranča do Hrozenkova, aby nás navštívili. Tehdy je však v poslední etapě zle přepadla náhlá letní bouřka s přivalem, proti němuž nebylo okamžité ochrany. Dospěli k nám sice už za slunka, ale ta krátká výtržnost počasí je promáčela až na kůži. Manželka

vytáhla něco ze šatníku, aby se paní Jiřinka ohřála a osušila, a Ludvíkovi podobně posloužila moje košile a staré kalhoty, jeho drobnější postavě pravda dosti volné, ale přece jen se takto vybaveni mohli před večerem vydat suší do svého útočiště a vlastní mokré svršky si odnášeli v uzílku jako turistické zavazadlo.

Určitá potíž vznikla s vrácením půjčeného šatstva, protože nazítří se již vraceli vlakem z Karlovic do Kunštátu. Návrh, aby nám uzílek vyhodili oknem do zahrady, vedle jejíhož plotu vedou koleje, byl zavržen. Nakonec nějaký soused dovezl vypůjčené oblečení do ordinace v Karolině, kde tehdy moje manželka pracovala. A Ludvík ještě tehdy v Brně děkoval, že díky horkému čaji a suchému oblečení unikli nepříjemnému nachlazení.

Těch návštěv bylo ovšem vícero, po řadu let každoročně, a zpravidla se odbyly za příznivějších okolností (až na jednu, kdy Kunděrovi vstoupili do dveří ve chvíli, kdy jsem stál u telefonu a přijímal z nemocnice zprávu, že mi právě zemřel tatínek.) A hlavně: závěrem každého posezení jsme se domluvili na nějakém společném úkolu, zpravidla na přípravě a vydání nějaké náhradní strojopisné „bibliofilie“. Ludvík Kundera zařadil tyto naše společné aktivity do celku, který později představil na výstavě „Knihy neknihy“ v Moravském zemském muzeu (18. 6. – 4. 8. 1992).

V první etapě této spolupráce to byly svazečky českých překladů – všech, které se nám podařilo dát dohromady – významných perel světové poezie. Sám jsem připravil jako vzpomínku mamince úmrtí překlady Villovny Balady-Modlitby k Matce Boží, k nimž mi jako přílohu vytvořil Otto Stritzko kolorovaný linoryt. Pokud si pamatuji, bylo vždy připraveno 30 exemplářů. Roku 1980 následoval společně „sebraný“ soubor 11 překladů Hölderlinovy básně *Hälfte des Lebens* (1980), k nimž grafickou přílohu vytvořila Ludmila Landová, stejně jako barevný lept pro jeden z následujících sešitků s Goethovou básní *Über allen Gipfeln* (1982, 14 překladů). Později se sešel víc než dvojnásobek přebásnění tohoto Goethova drahokamu, které jsem s komentářem publikoval v čas. *Proglas*, roč. 1990 (Poutníková noční píseň třicetkrát jiná a táž).

Ludvík Kundera se však už roku 1972 podílel s O. F. Bablerem na bibliofilském vydání třinácti českých překladů skvostu R. M. Rilka *Podzimní den* (*Herbsttag*). Doplnil jsem

tento počet několika dalšími objevy v časopisech a Kundera získal i rukopisné překlady od svých přátel, takže v roce 1989 jsme měli k dispozici kolem třiceti různých verzí této básně. Kundera pak po dvou letech našel jako člen redakční rady Světové literatury možnost publikovat tento „podzimní měsíc“ o třiceti dnech v tomto časopise. Když však šéfredaktorka Anna Kareninová zařazovala texty s mou průvodní studií do 1. čísla ročníku 1992, ukázalo se, že materiál je příliš rozsáhlý a smluvili jsme nakonec publikaci dvacetí básní. Byl to nemilý ústupek, ale i tak byl zveřejněn reprezentativní přehled špičkového českého překladatelství.

Při konečné redakci bylo zejména Kunderovi líto, že v celém bohatém souboru nemáme ani jeden překlad od ženy. Sotva však došlo k publikaci, objevily se překlady od Lenky Chytilové a Anděly Janouškové, takže i počet 31 podzimních dní nejdelšího podzimního měsíce byl překročen a nepochybuji o tom, že nabídka je v tomto případě tak lákavá, že počet překladů se do dnešního dne nepochybně rozmnožil a různé varianty Rilkeova textu pokryly nebo záhy pokryjí všechny podzimní dny.

Brněnská výstava roku 1992 nestačila zahrnout všechny „náhražkové“ bibliofilie, novoročenky a příležitostné „strojotisky“, na nichž jsem se z Kunderovy inspirace nebo přímého zadání podílel a které většinou doprovázela suchými jehlami paní Lud. Jandová.

Nevedl jsem si evidenci této spolupráce a za léta po listopadu 1989 jsem většinu těchto drobností porůznu rozdal. V paměti mám například Kunderovy ukázky z překladů básní Günthera Eicha Později (okolo 1984) a originální trojsvazek se třemi grafikami L. Jandové: Hans Arp, Světadiv; Gottfried Benn, Blok II, světnice 66; Paul Celan, Rozhovor v pohoří.

Dnes mi svazeček připomínají již jen ony sugestivní obrázky L. Jandové.

Trvalou vzpomínku na prázdninové návštěvy Ludvíka Kundery budou vždycky vyvolávat hlavně dvě jeho básně vyvěrající bezprostředně z těchto setkání: Kychová a Nový Hrozenkov.

Tu druhou dokonce sám autor interpretoval v jednom časopiseckém pohledu na svou poetiku.

Každý její verš jsem prožíval s ním,

na hřbitově při pohřbu společného přítele Jendy Orsága i na cestě podle Bečvy za zvuku večerních zvonů a veselice na břehu nedalekého hrozenkovského „Balatonu“. Tyto vzpomínky, zakleté do veršů, nemohou vyblednout, tak jako už navždy utkvěl v mé knihovně úsměv Ludvíkův i jeho paní Jiřinky.

Snad nebude nevhodné na závěr této vzpomínky na Ludvíka Kunderu přetisknout jednu ze dvou variant jeho překladu Rilkeova *Podzimního dne*:

Pane, je čas. Velký žár léta zhas.
Sluneční hodiny tni svými stíny
a na planiny vypuštěj vichry zas.

Posledním plodům vel se zaoblit,
dva jižnější dny dej jim k sklonku,
ať dozrají - a víno do úponků
poslední sladkost ať si může vzít.

Kdo nemá dům, zůstane bez domu.
A kdo je sám, má už ten osud jistý,
bdít bude, číst a psát předlouhé listy,
v alejích sem tam za šereň dnů
těkavě půjde ve svištícím listí.

ŽIVOT DOOPRAVDY

Román *Zptej se táty*, jak zní název Balabánovy poslední knihy vydané letos v červnu, probouzí zasloužený zájem čtenářů i kritiků, třebaže se na jeho širokém ohlasu podílejí především mimoliterární okolnosti. Ve většině recenzí se dočítáme o nezpochybnitelné osudovosti ústředního tématu, jimž je smrt otce a pokus vyrovnat se s ní, spekuluje se o souvislosti tématu s autorovým vlastním úmrtím, k čemuž opravdu vybízí nejedna pasáž z románu, předčasně a nedočkavě se hodnotí postavení knihy v celku autorova díla a někteří se dokonce cítí být osloveni nápadně reflexivním stylem Balabánovy knihy natolik, že neváhají nad románem snovat vlastní teorie o tom, jak se to má se smrtí a utrpením v lidském životě. I já si tedy dovolím jednu přidat, protože ať už se nám to náhle rozpomenutí se na smrt líbí nebo ne, přece jen musíme připustit, že nebýváme na smrt kohokoliv dobře připraveni, že sebelepší náčrt smrti na papíře neznamena skoro nic proti ní samotné.

To vše nás ovšem nesmí přivádět k myšlence, že nebytí oné nešťastné události autorovy smrti, nemělo by takřka smysl román číst. Právě naopak, číst dnes Balabánův pokus o přijetí smrti znamená trápit se nad člověkem, mít o něj spolu s autorem ohromnou starost, starost absolutní, nepodmíněnou ničím smrtí, ani těmi necelými dvěma stovkami stránek románu. Přesto se asi ještě nějakou dobu při čtení knihy jen stěží obejdeme bez úzce pojímaného vztahu mezi autorem a jeho textem. Konečně to může být i užitečné: přímá vazba textu na autora otevírá problém autenticity literární tvorby, s nimž se Balabán důsledně potýkal snad v každém ze svých textů.

Umírající otec Jan, lékař internista a morální pilíř rodiny Nedomových, jeho tři děti, malíř Hans, který se domnívá, že „naše oči (...) mohou vidět jen hotové věci“ (139), překladatel Emil, který tvrdí: „co mě nezraňuje, to pro mě není“ (12), doktorka přírodních věd Kateřina, od útlého dětství diabetička, co „se nebojí“ (16), a jejich matka Marta, tichý, útrpný člověk, doufající „ve společenství živých a mrtvých“ (15). Každý po svém pochybuje o životě a selhává, když není schopen uchovat v sobě rád evangelické víry, kterou jim otec a manžel zanechal. Není důležité, co přesně se mezi těmito a dalšími postavami v románě odehrává, mnohem podstatnější je, co tyto postavy představují. Každá z nich, v návaznosti na předchozí Balabánovy texty, zastupuje určitý postoj k životu, způsob, jak se s životem stále vyrovnávat. Podle toho také spolu jednotlivé postavy komunikují, nemluví zbytečně, nemluví proto, aby mluvili, a nemluví ani proto, aby autor předvedl, jak realisticky dokáže zapsat odposlouchaný dialog. U Balabána se hovoří rovnou o tom podstatném, uvažuje se přímo v řeči, jeho postavy se dotýkají ihned jádra věci, třebaže mohou jejich repliky znít strojeně a nepřírozeně, takže si čtenář klade otázku, zda jsou všechny Balabánovy postavy latentními filozofy, nebo zda je to způsobeno prostředím, v němž žijí, které je přinutilo se chtě nechtě zabývat otázkami lidské existence, resp. adaptovat v zájmu přežití jazyk těžký svými významy, jazyk pádný a vážný navzdory mnohým dvojsmyslům, které nikdy nestojí ve vzájemně vylučném vztahu, např. obrat „nahoru nezabloudíš“ (80), napadající Emila při cestě na vrcholek nejmenované hory během společného výletu se svou ženou.

Takový jazyk dává řeči všech postav nepřehlédnutelný patos, který Balabán jako jeden z mála současných autorů odmítá zpětně zlehčovat či podvracet ironickými škleby. Schází mu bezpečný odstup, který by mu zaručil, že nebude čtenáři ztotožňován s kteroukoli ze svých postav či s myšlenkami jimi pronášenými. V zaujetí nad svým tématem ani nepomýšlí na zadní vrátka, jimiž by mohl kdykoli elegantně poodstoupit a potvrdit, že na tom, co píše, vlastně zase tolik nezáleží. K čemu by ostatně potřeboval bezpečí kdesi za textem, když chce textem tnout do živého? Otevřeně připouští „zlozvyk vysvětlovat nevysvětlitelné věci“ (45) a nebojí se, že bude trapný, že se neudrží a bude kázat, že možná dělá něco, co je už předem marné. Jedině když pochopíme Balabánovu krajní přímost, nebudeme jeho syrový, bezútěšný román vnímat jako schválnost, ale uvědomíme si, že je nevyhnutelné být pravdivý tam, kde není co ztratit. „Trap se a trápení přejde“ (66 - 67).

Všechny postavy románu žijí při plném vědomí stávajícího se a krátícího se života. Bez ustání nám svými činy opakují, že vše je jen jednou, jen teď a tady, a pak už je jindy, později, a tak život nevyhnutelně plyne, míjí, nejcitelněji vždy pro toho, komu patří. Snad právě proto působí román jako sled statických obrazů, jako dočasné ustrnutí situace, která je sycena a pointována z detailů, příznaků, vzpomínek, evokací a úvah beztak již v oněch obrazech obsažených. Jako by Balabán přeřízl čas a ohledával příběh v místě řezu. Odtud také dojem absolutní výpovědi, kdy se zdá, že autor pouze (zkušeností) odhaluje již existující, univerzální příběh, přičemž je naprosto lhostejné, odkud své vyprávění začíná. Neustále někdo něco dělá, vidí, cítí a prožívá, a pak náhle detail rozvine myšlenku. V tom okamžiku začíná Balabán psát.

Jeho poslední román *Zeptej se táty* není učesanou, dílčí reprezentací světa, ale pokusem o celistvý, byť těkavý pohled na svět, kde text je plynulým pokračováním života, nikoliv ve smyslu náhražky a úniku, ale ve smyslu prostého předpokladu, že před naléhavostí, s níž některé z nás život oslovuje, není možné uniknout nikam, ani do textu. Jaký smysl by mělo cosi pořád předstírat či vyplňovat hluchá místa mezi několika sebelepšími literárními nápady a lepit z nich příběh, když chceme vyprávět o tom, co se skutečně stává skutečným lidem?

Martin Lukáš

